

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 570/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného OLEXOVA VASILISIN s. r. o., Gorkého 6, Bratislava, proti postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-14C/146/2011 a Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 4Co/144/2022 a jeho uzneseníu č. k. 4Co/144/2022-1635 z 30. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-14C/146/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. B2-14C/146/2011 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **8 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi súdov v civilnom spore s tým, že mu bude priznané finančné

zadosťučinenie od krajského súdu 6 000 eur a od mestského súdu 3 000 eur. Okrem toho žiada vysloviť porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým bol zrušený druhý rozsudok okresného súdu. Uznesenie žiada zrušiť, vec mu vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie s tým, že mu bude prikázané konať bez zbytočných prietahov.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z augusta 2011 proti žalovanej poisťovni vo veci zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla domáha náhrad za sťaženie spoločenského uplatnenia a za výdavky na liečbu. Okresný súd sťažovateľovi rozsudkom z apríla 2019 priznal časť uplatnených nárokov a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Obe strany sa proti tomu odvolali a ich odvolania boli krajskému súdu predložené v máji 2020. Krajský súd uznesením z júna 2021 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vytkol mu, že neuviedol, ktoré závery znalcov boli rozhodné, a dostatočne nevyhodnotil rozpory v záveroch posudkov.

3. Okresný súd následne o žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom z apríla 2022. Na odvolanie oboch strán, ktoré boli krajskému súdu predložené koncom septembra 2022, krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 30. júna 2023 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že v rozpore s § 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sa neriadil jeho názorom a neodstránil vytknuté vady. Krajský súd poukázal na nedostatky v odôvodnení rozhodnutia okresného súdu najmä s ohľadom na nedostatok vyhodnotenia dokazovania a právnych argumentov strán. Mestskému súdu uložil, aby sa v ďalšom konaní vysporiadal s jeho názorom tak, že vec posúdi so zreteľom na účel civilného sporového konania a predovšetkým posúdi opodstatnenosť nároku sťažovateľa tak, že rozhodnutie dostatočne a presvedčivo odôvodní.

III.

4. Sťažovateľ namieta celkovú dĺžku konania. Postupu okresného súdu vytýka, že do jeho prvého rozsudku trval takmer osem rokov. Poukazuje na to, že odvolanie proti prvému rozsudku bolo krajskému súdu predložené s odstupom viac ako roka a až po jeho urgencii. Krajskému súdu vytýka, že v druhom zrušujúcom rozhodnutí nerešpektoval § 390 CSP, ktorého účelom je zrýchliť konanie, no krajský súd zrušujúcim uznesením konanie spomalil. Zvýrazňuje, že už pri prvom uznesení krajského súdu neboli splnené podmienky pre zrušenie rozsudku okresného súdu podľa § 389 ods. 1 CSP, keďže krajský súd mal vyhodnotiť rozpory medzi znaleckými posudkami a sám rozhodnúť. Postup krajského súdu tak nevedol ku skončeniu veci, ale k predĺženiu konania, ktoré trvá už viac ako 12 rokov.

5. Mestský súd uznal, že jeho neefektívnou činnosťou došlo k zbytočným prietahom. Krajský súd uviedol, že rozsudok okresného súdu zrušil druhýkrát, keďže jeho odôvodnenie nemalo náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP tak, že bolo nepreskúmateľné a neumožňovalo mu vec rozhodnúť. Okresný súd tak stranám odňal právo namietat závery tohto rozsudku, keďže absentovalo vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci. Okrem toho sa okresný súd neriadil právnym názorom z prvého zrušujúceho uznesenia, ktorým bol viazaný. To bol dôvod toho, že krajský súd nepostupoval podľa § 390 CSP, pričom z jeho namietaného uznesenia vyplývajú dôvody tohto postupu. Namietané uznesenie považuje krajský súd za správne vzhľadom na množstvo

nedostatkov rozsudku okresného súdu z hľadiska formy a obsahu, no predovšetkým pre absenciu právneho posúdenia v rozsudku okresného súdu. Podľa § 390 CSP nemožno paušálne na odvolací súd bez ďalšieho prenášať úlohy, ktoré má súd prvej inštancie. Podľa krajského súdu aj v prípade, že by nariadil pojednávanie, vyhodnotil alebo doplnil dokazovanie, rozhodnutie okresného súdu by bolo vzhľadom na absenciu právneho záveru nepreskúmateľné.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s prihliadnutím na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

7. Vo vzťahu k postupu a rozhodovaniu okresného súdu, z ktorého výkon súdnictva prešiel na mestský súd, je potrebné uviesť, že zjavne ide o ústavne neudržateľné prietahy v konaní. To v konečnom dôsledku potvrdzuje aj sám mestský súd a je to zjavné zo samotnej dĺžky konania v štandardnom civilnom spore sťažovateľa. To nemôže zmeniť ani prípadná právna alebo faktická zložitosť veci. Okrem toho sťažovateľ žiadnym spôsobom neprispel k predĺženiu konania. Treba zvýrazniť aj význam sporu pre sťažovateľa, a to s ohľadom na jeho osobnú situáciu a zdravotný stav.

8. K prietahom v konaní tak došlo výlučne v dôsledku neprimerane pomalého postupu a chybného rozhodovacej činnosti okresného súdu. Už zo samotnej dĺžky konania, ktoré na prvom stupni trvalo približne osem rokov od podania žaloby do prvého rozsudku, možno konštatovať jeho ústavnú neudržateľnosť. Rovnako je potrebné poukázať aj na pomalý postup okresného súdu po podaní prvého odvolania, ktorý trval viac než rok. Postup okresného súdu v uvedenom časovom rámci bol extrémne neefektívny a nesmerujúci k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Pre úplnosť treba zdôrazniť, že táto dosiaľ nebola odstránená, aj keď od podania žaloby uplynulo vyše dvanásť rokov, čo jednoznačne nemožno posúdiť ako primeranú dobu. Okresnému súdu je potrebné pričítať neprimeranosť celkovej dĺžky konania, a to aj za časť konania pred krajským súdom vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie oboch rozhodnutí, v ktorých chýbajú elementárne prvky skutkovej a právnej argumentácie. Odôvodnenie druhého rozhodnutia okresného súdu je skôr byrokratickým prepisom spisu, teda toho, čo strany tvrdili a aké dôkazy boli vykonané bez akéhokoľvek pokusu o bližšie vyhodnotenie dôkazov s formuláciou skutkových a na to nadväzujúcich právnych názorov. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovorené a vyslovené, že postupom mestského (okresného) súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa s tým, že mestskému súdu bolo prikázané, aby konal bez zbytočných prietáhov.

9. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je tomu aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia ústavných práv sťažovateľa bola výrazná nečinnosť a spôsob rozhodovania okresného súdu. S prihliadnutím na celkovú dĺžku a fázu konania, správanie sťažovateľa a postup súdu bolo

sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy voči mestskému súdu priznané finančné zadostučinenie 8 000 eur s tým, že vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa vyhovené nebolo. K tomu treba uviesť, že sťažovateľ celkom žiadal 9 000 eur, z toho od mestského súdu 3 000 eur a krajského súdu 6 000 eur. K tomu však treba uviesť, že rozhodujúcim spôsobom k porušeniu ústavných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru prispel postup okresného súdu, ktorý len ťažko mohol napraviť krajský súd. Preto ani nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti v rozsahu proti postupu krajského súdu v druhom odvolacom konaní, ktorého trvanie nepresiahlo dobu jedného roka.

10. Vo vzťahu k namietanému porušeniu ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s nesprávnou aplikáciou § 390 CSP v uznesení krajského súdu je potrebné pripomenúť, že cieľom § 390 CSP je zrýchlenie a zefektívnenie súdneho konania. Krajskému súdu sa v konaní o druhom odvolaní ukladá povinnosť rozhodnúť vec, ak rozhodnutie okresného súdu bolo už raz krajským súdom zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Ak krajský súd ignoruje alebo bez odôvodnenia nerešpektuje § 390 CSP, predstavuje jeho postup ústavne neakceptovateľný zásah do základného práva na súdnu ochranu, pretože koliduje s jeho obsahom v záruke postupu podľa zákona (I. ÚS 451/2022, III. ÚS 379/2017). Opomenutie príkazu, aby krajský súd sám vo veci rozhodol, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia tohto opomenutia, je excesom, ktorý zakladá porušenie ústavných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 5/2018).

11. Tieto závery však neposkytujú odpoveď na otázku, či zákaz druhýkrát zrušiť rozsudok okresnému súdu a vec mu vrátiť má absolútnu povahu a či z pravidla podľa § 390 CSP je možné ústavne konformným spôsobom odvodit' výnimku. Z uvedených záverov je zrejmé, že pokiaľ krajský súd dostatočným spôsobom odôvodní, prečo aj druhýkrát zrušil rozsudok okresného súdu, takýto postup môže byť ústavne súladný. Krajský súd však musí splniť dve podmienky. Jednak musí uviesť konkrétne skutočnosti, pre ktoré sa domnieva, že s ohľadom na cieľ § 390 CSP je pre spravodlivé rozhodnutie účelnejšie vrátiť vec okresnému súdu. Vrátenie veci okresnému súdu musí byť posledná možnosť po tom, čo krajský súd zváži, že jeho rozhodnutie by bolo v danej veci horším riešením. Pritom nie je postačujúce len všeobecné konštatovanie o lepšej vybavenosti okresného súdu pre rozhodnutie. Okrem toho rozhodnutie okresného súdu musí vykazovať závažné nedostatky. Je tomu tak najmä v prípade, keď je zjavné, že sa okresný súd v rozpore s § 391 ods. 2 CSP nijak nevysporiadal so skorším rozhodnutím krajského súdu a vo svojej podstate opakuje rovnaké odôvodnenie a závery alebo inak úplne ignoruje svoje právomoci súdu prvej inštancie, tak ako vyplývajú z ustanovení zákona.

12. Pokiaľ by nebolo možné odchyliť sa od § 390 CSP, okresné súdy by mali bezbrehý priestor na neplnenie svojich právomocí s následkom ich faktického prenosu na odvolacie súdy, no predovšetkým s rizikom porušenia iných ústavných práv strán civilného sporu. Veď ľahko si možno predstaviť taký prístup okresného súdu, ktorý aj napriek jasnému príkazu krajského súdu svoje druhé rozhodnutie odôvodní obdobne nedbalo, ako tomu bolo v spore sťažovateľa. Krajský súd zdôvodnil, prečo zrušenie rozsudku a vrátenie veci okresnému súdu je lepším riešením s ohľadom na spravodlivé vyriešenie sporu. Krajský súd správne poukázal na nedostatky odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktoré len rekapituluje závery vykonaných dôkazov bez akejkolvek snahy o vyhodnotenie ich rozporov. Vlastné odôvodnenie okresného súdu tvorí

len jedna strana na konci odôvodnenia, ktorá sa zjavne nevysporiadava s medzi stranami spornými skutkovými tvrdeniami a právnym posúdením.

13. Krajskému súdu tak chýbal základný predpoklad v podobe jasného podkladu pre rozhodnutie o odvolaní. Je potrebné zdôrazniť, že § 390 CSP vyžaduje, aby šlo o nové rozhodnutie. V tomto konkrétnom prípade sa však okresný súd dopustil tak viditeľných nedostatkov v odôvodnení druhého rozhodnutia, ktoré pri ignorovaní prvého zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu vykazuje znaky odopretia spravodlivosti. Po formálnej stránke je rozsudok okresného súdu novým rozhodnutím, no po obsahovej stránke novým nie je. Z porovnania prvého a druhého rozsudku okresného súdu, je zrejmé, že okresný súd len prebral text „odôvodnenia“ svojho prvého rozsudku do textu „odôvodnenia“ druhého rozsudku potom, ako ho len kozmeticky doplnil o pár odsekov, ktoré rekapitulujú, no nevyhodnocujú závery znaleckých posudkov bez akejkoľvek bližšej snahy o vysvetlenie skutkových rozporov. Okresný súd tak nerešpektovaním záväzného právneho názoru súdu vyššieho stupňa v rozpore s § 391 ods. 2 CSP postavil krajský súd do situácie, v ktorej by krajský súd ako prvý a posledný riešil rozpory medzi jednotlivými dôkazmi, a tak sa vlastne ocitol v postavení súdu prvej inštancie. K tomu došlo napriek tomu, že CSP stranám konania priznáva to, aby o spore bolo v jeho skutkových a právnych otázkach rozhodnuté vo dvoch inštanciách tak, aby bola zabezpečená kvalita rozhodnutia, ktorá zodpovedá ústavným právam strán na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

14. Prístup krajského súdu v jeho druhom zrušujúcom uznesení vyvažoval ústavné práva na spravodlivú súdnu ochranu na strane jednej a na postup bez zbytočných prietáhov na strane druhej, ktorá sa v ustanoveniach CSP o odvolaní koncentruje do protichodných príkazov zrušiť rozsudok okresného súdu, ak tento nesprávnym procesným postupom znemožnil strane uskutočňovanie jej procesných práv v miere porušenia práva na spravodlivý proces (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP) na strane jednej a rozhodnúť sám vo veci, ak rozhoduje o druhom rozsudku okresného súdu po zrušení jeho prvého rozhodnutia (§ 390 CSP). I s ohľadom na vyslovené porušenie ústavných práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie veci v primeranej lehote postupom okresného súdu tak nemožno dospieť k záveru, že by druhým zrušujúcim uznesením krajského súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Zabezpečenie ochrany týchto ústavných práv je ďalej v právomoci okresného a krajského súdu, pričom bude práve úlohou okresného súdu, aby k ochrane ústavných práv strán sporu prispel aspoň takým odôvodnením, ktoré nebude len deskripciou vyjadrení strán a vykonaných dôkazov, ale jasným vyhodnotením dôkazného bremena strán a záverov už vykonaného dokazovania.

V.

15. Zistené porušenie ústavného práva sťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením a ktorých výška 530,86 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16

ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) predstavuje 442,38 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 88,48 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu